

Самостійний туризм в Україні під час війни

Людмила Мелько,

*к.пед.н., доцент, завідувач кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: ludmilam@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-5979-666X*

Ганна Уварова,

*к.пед.н., доцент, кафедра туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: hannaus@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-3742-1952*

Олександр Ковальчук,

*бакалавр спеціальності «Туризм», кафедра туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: kovos@krok.edu.ua*

Самостійний туризм – надзвичайно привабливий вид туризму для певної категорії громадян, які самостійно організують свій відпочинок, втілюючи найзаповітніші мрії, якими б парадоксальними вони не були, не терплять всіяких обмежень щодо організації подорожі, вибору туристичних локацій, вміють брати на себе відповідальність, мають певні якості характеру, володіють відповідними комунікативними, інформаційними та іншими компетентностями, які дозволяють на практиці реалізовувати свої задуми. Самостійний туризм, на відміну від організованого туризму, здійснюється без участі туристичних підприємств.

На сьогодні у наукових джерелах не існує єдності щодо понятійно-термінологічного апарату даного виду туризму. Пропонуються різноманітні найменування поняття «самостійний туризм», серед яких: самостійний, неорганізований, самодіяльний, незалежний (аматорський, дикий), соло-туризм, FIT-туризм, Overlanding туризм та ін. І головною рисою самостійного туризму, на думку В.Антоненка та В. Хуткого, є «свобода вибору» [1, с.68].

У цілому, головним чинниками для поширення самостійного туризму є: природний та історико-культурний ресурсний потенціал території, розвинена туристична інфраструктура, потужні онлайн-сервіси для організації подорожей.

В Україні, у довоєнний період, самостійний туризм розвивався досить активно, насамперед, завдяки потужним рекреаційно-туристичним ресурсам. На сьогодні, у зв'язку з війною, самостійні подорожі досить обмежені на більшій частині території, хоча й можливі.

Виділимо головні проблеми самостійного туризму в Україні:

- 1) проблема безпеки – війна на території країни;
- 2) проблема туристичної інфраструктури;
- 3) проблема перевантаження туристами західних областей;
- 4) проблема онлайн-сервісів для самостійних подорожей з урахуванням питань безпеки та ін.

Проблема безпеки – війна на території України є головною для туризму, у т.ч. для самостійного.

У східних та південних регіонах України туризм неможливий через військові дії. Окрім того, вся країна страждає від ракетних обстрілів та дронів. Але навіть в умовах війни туризм та самостійні подорожі можливі, пересуватися країною не заборонено. Державне агентство розвитку туризму (ДАРТ) надає інформацію про дозволи і обмеження, які діють під час воєнного стану в центральних та західних регіонах України [2].

ДАРТ наголошує, що вирушаючи у мандрівку, варто пам'ятати: у кожній області за безпеку відповідають відповідні органи, куди можна звертатися, серед яких – Військова адміністрація, місцева влада, ДСНС, поліція; туристичні локації не всі доступні для огляду, важливо уточнити можливість та графік відвідування об'єкту; потрібно знати інформацію про укриття та дотримуватись комендантської години. Самостійні мандрівники особливо полюбують мандрувати у природному середовищі, яке може бути недоступним через заборону з різних причин: небезпека замінування, наближеність до військових та стратегічних об'єктів, прикордонні території та ін. Небезпечними можуть бути самостійні подорожі територіями, яку були під окупацією [2].

У центральних та західних областях обмеження можуть відрізнятись. У переважній більшості з них – заборонено відвідування лісів або є певні обмеження щодо цього (заборона розпалювати багаття, в'їжджати на транспорті), також існують заборони або обмеження щодо використання водойм для купання. Найменше обмежень мають західні області, серед яких Хмельницька, Тернопільська, Чернівецька, Івано-Франківська та ін. [2].

Проблема туристичної інфраструктури. На сьогодні туристична інфраструктура повністю або частково зруйнована на частині території, у центральних та західних областях не завжди досконала і відповідає міжнародним стандартам. У зв'язку з евакуацією населення у західні регіони та зміною акцентів на вибір місць відпочинку на більш безпечні (особливо під час літнього сезону), існує проблема перевантаження туристами західних областей, що впливає й на цінову політику.

Проблема онлайн-сервісів для самостійних подорожей з урахуванням питань безпеки. У зв'язку з війною частина сайтів не оновлюється, частина не містить достатньої інформації про питання безпеки у тому чи іншому регіоні. Величезною проблемою продовжує залишатися проблема блекаутів, періодична відсутність або нестабільність мобільного зв'язку, Інтернету, що унеможлиблює доступ до онлайн-сервісів.

Не дивлячись на проблеми, навіть під час війни, самостійний туризм продовжує розвиватися у центральних та західних областях України, чому сприяє: потужний природно-ресурсний потенціал, унікальна культурна спадщина, сприятливі фізико-географічні, кліматичні умови, традиції гостинності, і звичайно – незламність українського народу!

Перспективність розвитку туризму в Україні існує. Відродження насамперед

можливе після закінчення війни, як показує досвід країн, які пережили війну, а потім відродили туристичну індустрію, серед яких Хорватія, Ізраїль та інші країни [3].

Розвиток туризму, самостійного туризму у перспективі буде залежати від двох основних факторів: закінчення війни на території України та державної політики щодо відновлення та розвитку туризму на державному та регіональному рівнях.

Ключові слова: туризм, самостійний туризм, проблеми самостійного туризму.

Список використаних джерел

1. Антоненко В., Хуткий В. Самостійний туризм як альтернатива організованому туризму: переваги, виклики, загрози. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм.* 2018. Вип. 2. С. 67–79. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7603.2.2018.154440>
2. Подорожі під час війни: яких правил безпеки варто дотримуватись. ДАРТ. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/podorozhi-pid-chas-viyuni-yakih-pravil-bezpeki-varto-dotrimuvatis>
3. Зарубіна А.В., Сіра Е.О., Демчук Л.І. Особливості туризму в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство.* 2022. Вип. 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-14>